

پیشگیری وضعی از تروریسم در حقوق ایران و آمریکا

عرفان ریاسی

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی ، دانشگاه علوم قضایی ، تهران ، ایران.
riasi@chmail.ir

امیرحسین شبانی

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی ، دانشگاه علوم قضایی ، تهران ، ایران.
shabani1378@chmail.ir

چکیده

جرایم تروریستی با ایجاد هرج و مرج و نابسامانی ، تأثیر بسیار زیادی بر روی امنیت پایدار و نظم عمومی یک کشور می گذارند. متأسفانه مسئله تروریسم در جهان امروزی ، قربانیان زیادی را به خود اختصاص داده است. علی رغم توسل به سیاست های سخت گیرانه توأم با ارعاب و تهدید در حقوق کیفری ، کماکان در زمینه پیشگیری کیفری از وقوع این قبیل جرایم ، موفقیت کامل حاصل نشده است و به همین سبب ، دولت ها با بهره گیری از دستاورد های علم جرم شناسی ، به واکاوی و اجرای روش های پیشگیری غیرکیفری از وقوع این قبیل جرایم روی آورده اند. یکی از انواع پیشگیری غیرکیفری ، پیشگیری وضعی می باشد. هدف از پیشگیری وضعی ، افزایش خطر ارتکاب جرم با توسل به اقداماتی از قبیل افزایش تلاش به منظور کم کردن آماج جرم، نظارت مکانیکی از طریق نصب دوربین های مدار بسته، افزایش مأمورین در حال گشت زنی به طور نامحسوس و... می باشد. در این پژوهش ، با مرور در دستاورد های به روز در زمینه تدابیر پیشگیری از وقوع تروریسم ، روش های پیشگیری وضعی از تروریسم در حقوق دو کشور ایران و آمریکا مورد بررسی قرار گرفته است. چنانچه دستگاه های متولی پیشگیری از وقوع جرم بتوانند با همت و دقت بالا، درصد اجرای به روز ترین و کارآمد ترین تدابیر پیشگیری وضعی از وقوع جرم تروریسم برآیند ، بی شک با جلوگیری از وقوع این قبیل اقدامات ، نقش مهمی در زمینه حفظ نظم عمومی و امنیت ملی ایفا خواهند نمود و کشور را در مسیر توسعه پایدار قرار خواهند داد.

واژگان کلیدی: پیشگیری وضعی، تروریسم ، ایران ، آمریکا ، حقوق.

مقدمه

دلیل اهمیت تحقیق در خصوص پیشگیری از وقوع جرایم تروریستی آن است که این جرایم ماحصل و نتیجه مجموعه ای از اقدامات مجرمانه نظیر سرقت ، قاچاق اسلحه و مهمات ، جاسوسی در نهاد های امنیتی ، سوء قصد به جان مقامات ، خرابکاری در تأسیسات و وسایل مورد استفاده عمومی و... می باشد که در قالب «تروریسم» ظهور پیدا می کند و با پیشگیری نمودن از جرایم تروریستی ، به نوعی از یک فرآیند جرم زا و مجموعه ای از اعمال مجرمانه پیشگیری به عمل آمده است. کشور ایران تا کنون در موارد متعددی قربانی حملات تروریستی شده و از این بابت هزینه های امنیتی سنگینی را متحمل گردیده است. به دنبال حملات تروریستی بازده سپتامبر سال ۲۰۰۱ میلادی ، کشور ایالات متحده آمریکا با هدف پیشگیری از ارتکاب جرایم

تروریستی، هزینه های بسیاری زیادی پرداخت نمود تا با گسیل نمودن پتانسیل های موجود در سیاست جنایی خود و بهره مندی از قوانین کارآمد، بتواند رویکرد مناسبی در جهت کم کردن آماج جرم، تقلیل وضعیت های ماقبل جرم، افزایش هزینه های کیفری ارتکاب جرم و کاهش سود و منفعت حاصله از انجام جرایم تروریستی، اتخاذ نماید. بعد از طرح دغدغه های بین المللی در زمینه جرم انگاری، مجازات مجرمین و پیشگیری از تروریسم به دنبال صدور قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت سازمان ملل متحد، جمهوری اسلامی ایران از قافله جهانی عقب نماند و ضمن روزآمد نمودن برخی از سیاست های جنایی خود، مبادرت به تدوین «لایحه مبارزه با تروریسم» نمود که البته بعد از فراز و نشیب های فراوان، این لایحه از دستور کار مجلس شورای اسلامی خارج شد و تا کنون در حقوق موضوعه ایران به غیر از برخی مقررات در زمینه مبارزه با تأمین مالی تروریسم، تدابیر اختصاصی ناظر به پیشگیری وضعی از وقوع جرایم تروریستی وجود ندارد و هر چه در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است، سیاست های عام در زمینه پیشگیری از وقوع جرایم علیه امنیت ملی و آسایش عمومی می باشد که امکان استفاده از آن ها برای جلوگیری از تروریسم نیز میسر است. در مطالب پیش رو، ضمن تعریف مفاهیم تروریسم و پیشگیری وضعی، تلاش شده است تا حول نه محور، اساسی ترین رویکرد های پیشگیری وضعی از وقوع جرایم تروریستی در حقوق ایران و آمریکا به صورت تطبیقی مورد بررسی قرار بگیرد.

مبحث اول. تعریف مفاهیم

پیش از بیان روش های پیشگیری وضعی از وقوع جرایم تروریستی در ایران و ایالات متحده آمریکا، ضروری می نماید تا مفاهیم تروریسم و پیشگیری وضعی به نحو مطلوبی تعریف بشوند.

گفتار اول. تروریسم

واژه تروریسم از دو بخش «ترور» و پسوند «ایسم» ساخته شده است. کلمه ترور از فعل «tres» که یک فعل لاتین کلاسیک می باشد گرفته شده است و این فعل معنای ترساندن و به وحشت انداختن را بیان می نماید. پسوند «ایسم» نیز معنای هر قسم تقلید و پیروی را می رساند. (Oxford, 2014) در نتیجه به هر قسم اقداماتی که در صدد ایجاد نوعی ترس، وحشت و اخافه باشد، «تروریسم» قلمداد می شود و هر فردی که فاعل این اقدامات باشد «تروریست» نام دارد. (علیزاده، ۱۳۷۷)

مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۴ م. در خصوص حذف تروریسم بین المللی از صحنه جهان، قطعنامه ۴۹/۶۰ را صادر نمود و تروریسم را این گونه تعریف کرد: «تروریسم شامل اعمال جنایتکارانه ای است که با هدف و منظور ایجاد وحشت در عامه مردم، گروهی از افراد یا افراد خاص با مقاصد سیاسی صورت می پذیرد و این چنین اعمالی در هر شرایطی غیرموجه هستند و هیچ گونه ملاحظه سیاسی، فلسفی، ایدئولوژیک، نژادی، قومی، مذهبی یا دیگر ملاحظات آنها را توجیه نمی سازند» (Perera, 2008) باید گفت سازمان ملل متحد در طول مدت فعالیت خود، بیشتر به تعریف مصادیق تروریسم پرداخته است و موضوعاتی چون ربودن هواپیما، ربودن کشتی، بمب گذاری، گروهانگیری و سایر جرایم علیه اشخاص را در مجامع عمومی مورد بررسی قرار داده و ۱۹ معاهده بین المللی و منطقه ای را در راستای مبارزه با تروریسم تدوین نموده است. (کریمی پاشاکی و همکاران، ۱۳۹۱)

وزرات امور خارجه ایالات متحده آمریکا، پدیده تروریسم را اینگونه تعریف می نماید: «خشونت عمومی و با انگیزه های سیاسی که علیه اهداف غیرجنگی توسط گروه های فراملی و یا عوامل پنهانی و معمولاً با قصد نفوذ در مخاطبان صورت میگیرد، تروریسم نام دارد». (هاشمی، ۱۳۹۰) همچنین، تروریسم در اتحادیه اروپا تعریف می شود به: «هر کاری که باعث ایجاد رعب شدید در میان شهروندان شود یا نظم و آرامش جامعه را متزلزل سازد یا نهادهای قانونی یا سیاسی یا اقتصادی یا اجتماعی یک دولت یا یکی از سازمان های بین المللی را مختل سازد؛ از جمله هر گونه تجاوز بر ضد جان انسان ها، ربودن و گروهانگیری اشخاص و اداره ی هر یک از گروه های تروریستی یا مشارکت در فعالیت های گروهک های تروریست». (ناجی راد،

۱۳۸۷) واژه ی تروریسم در زبان فارسی به معنای وحشت افکنی و ایجاد ترس و ارعاب و ترجمه ای از عبارت لایتن آن می باشد. در حقوق موضوعه کشور ایران، از کلمه ترور و تروریسم به صورت متعدّد در قوانین کیفری استفاده شده است، لکن هیچ تعریف مشخص و مجازاتی معین برای آن در قانون مجازات اسلامی به چشم نمی خورد. اگرچه تعریفی پرابهام از تروریسم در قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴ وجود دارد، اما توجه اصلی این قانون بر روی مسئله ی جرم انگاری و اعمال مجازات تأمین مالی تروریسم است و باید گفت «جرم تروریسم» در حال حاضر در حقوق ایران به عنوان یک جرم خاص و مستقل شناسایی و جرم انگاری نشده است و صرفاً این پدیده در کنار بعضی از جرایم خشن یا مرتبط با تروریسم، معنا شده است.

باید گفت که تا به امروز هیچ گونه اتفاق نظری میان جرم شناسان و حقوقدانان دنیا برای ارائه یک تعریف جامع و واحد از مفهوم تروریسم وجود نداشته است. در این زمینه «آلکس پیتر اشمیت»، مسئول سابق پیشگیری از تروریسم سازمان ملل متحد، برای دستیابی به نقاط اشتراک تعاریف مختلفی که از تروریسم ارائه شده است، در کتاب خود تحت عنوان «راهنمای تحقیق درباره مفاهیم، نظریه‌ها، اطلاعات پایه و تألیفات در باب تروریسم سیاسی» بیش از یکصد تعریف گوناگون از تروریسم را از قوانین کشور های گوناگون و آراء و نظرات جرم شناسان و حقوقدانان گردآوری نموده و بعد از بررسی و تحلیل این تعاریف، چهار مؤلفه مشترک در تعاریف ارائه شده از تروریسم را احصاء می نماید که عبارتند از: ۱. اعمال خشونت‌آمیز؛ ۲. قصد ایجاد ترس و وحشت؛ ۳. انگیزه‌های سیاسی؛ ۴. سازمان‌یافتگی یا تشکیلاتی بودن. (اردبیلی، ۱۳۸۰) چهار نقطه اشتراک اشاره شده در میان صدها تعریف ارائه شده از تروریسم، ما را به سمت این تعریف از تروریسم رهنمون می شوند که تروریسم عبارت است از «ارتکاب اعمالی خشونت‌آمیز به قصد ایجاد ترس و وحشت در بین افراد یا گروه های معین یا عموم مردم که غالباً با انگیزه‌های سیاسی و به طور سازمان یافته یا تشکیلاتی انجام می‌گیرد».

گفتار دوم. پیشگیری وضعی

پیشگیری در فرهنگ لغت به معنای «جلوگیری» و «دفع» یک رویداد، قبل از وقوع آن آمده است و عمل پیشگیری کردن نیز در معنای «مانع شدن» و «جلوگیری نمودن» به کار رفته است. (معین، ۱۳۷۷) پیشگیری و یا معادل لاتین آن که واژه «prevention» می باشد، به صورت رایج و شایع در معنی «پیش دستی نمودن، پیشی گرفتن» و همین طور «آگاه نمودن، هشدار دادن زود هنگام واقعه و یک خبر» و... به کار رفته است. آن معنایی که در جرم شناسی پیشگیرانه، از پیشگیری اراده می شود، نخستین معنا - یعنی پیش دستی نمودن و پیشی گرفتن - می باشد. مطابق این معنا، جرم شناس می کوشد تا با هدف جلوگیری از ارتکاب جرم توسط یک فرد، از روش ها و وسیله های گوناگونی بهره ببرد و با پیشی گرفتن از فردی که در موقعیت ارتکاب یک بزه می باشد، شرایط لازم برای انجام عمل مجرمانه را از او سلب نماید. (اکبری، ۱۳۸۰)

جرم شناسان، انواع شش گانه ای را از پیشگیری از جرم مورد تقسیم بندی و مطالعه قرار می دهند. چهار مورد از نخستین انواع پیشگیری، تحت عنوان «پیشگیری های متداول» و دو نوع دیگر از آن نیز با عنوان «پیشگیری های جدید» مورد توجه جرم شناسان می باشد. پیشگیری های جدید، دارای دو زیر مجموعه تحت عنوان «پیشگیری های غیرکیفری» و «پیشگیری های کیفری» هستند که پیشگیری های غیرکیفری حول محور دو رویکرد پیشگیرانه ی اجتماعی و وضعی برای جلوگیری از وقوع جرم اقدام می نمایند. آن رویکردی که در این پژوهش مورد توجه می باشد، پیشگیری وضعی از وقوع جرم است. این پیشگیری در برگیرنده ی کلیه تدابیر و اقداماتی است که با توجه و مطالعه در زمینه ی شرایط و اوضاع و احوالی که منتج به وقوع جرم می شوند، بستر های جرم خیز را نابود می سازد و راه ارتکاب جرم را می بندد. به بیان دیگر، پیشگیری وضعی به معنای ایجاد تغییر در اوضاع و احوال خاصی است که انسان متعارف ممکن است در آن وضعیت،

¹ Alex Peter Schmid

مرتکب جرم بشود. پیشگیری وضعی، یکی از جلوه های پیشگیری غیرکیفری می باشد که با بهره گیری از تدابیر غیر کیفری و عدم اعمال مجازات، می کوشد تا جلوی ارتکاب جرم را بگیرد. پیشگیری وضعی همواره در تلاش است تا شرایطی را فراهم سازد که حتی اگر مجرم، تصمیم قطعی و حتمی برای ارتکاب جرم داشته باشد، بازهم نتواند به هدف خود دستیابی پیدا کند و اجرای عملیات مجرمانه برای او عملاً غیرممکن شود. (میرخلیلی، ۱۳۸۳) در پیشگیری وضعی، رویکرد نهاد های پیشگیری کننده آن است که ارتکاب بزه، صرفاً به انگیزه های مجرمانه بستگی ندارد، بلکه شرایط وضعی و اوضاع و احوال موجود در قبل از ارتکاب عمل مجرمانه نیز در وقوع جرم مؤثر است. از این رو، چنانچه وضعیت ماقبل بزهکاری با انجام تدابیر و اقداماتی مناسب ایمن سازی شود، از وقوع جرم پیشگیری به عمل آمده است. اقدامات و تدابیری که در پیشگیری وضعی مورد توجه می باشد عبارتند از:

۱. تقلیل وضعیت های ماقبل جرم؛

۲. انجام اقداماتی که باعث بالا رفتن هزینه ی کیفری جرم برای مجرم می شود و سود حاصله از ارتکاب اعمال مجرمانه را

از بین می برد. (بیات و همکاران، ۱۳۸۷)

از بین بردن یا کاهش برخی از خطرات به وسیله ی اقدامات امنیتی مانند نصب دوربین های مداربسته، افزایش تعداد افسران پلیس برای ترساندن و بازداشتن از ارتکاب جرم و... می تواند در زمره ی مهم ترین مصادیق پیشگیری وضعی از وقوع جرم قلمداد شود.

۴

مبحث دوم. روش های پیشگیری وضعی از تروریسم در حقوق ایران و آمریکا

بعد از شناسایی مفهوم تروریسم و پیشگیری وضعی از وقوع جرم، در این مبحث با نگاهی تطبیقی و با بیان مصادیق مختلف، به بررسی روش های پیشگیری وضعی از تروریسم در کشور ایران و ایالات متحده آمریکا پرداخته می شود.

گفتار اول. محافظت از مبادی ورودی و خروجی کشور

کنترل نمودن و محافظت کردن از مبادی ورودی و خروجی کشور، یکی از اقدامات مهم در جهت پیشگیری وضعی از تروریسم می باشد. این امکان همواره وجود دارد که تروریست ها در تدارک ورود به خاک کشور از مناطق مرزی باشند و یا آن که بعد از زمینه سازی یا ارتکاب حملات تروریستی، در صدد آن باشند که از طریق مبادی خروجی، آن کشور را ترک کنند. توجه به مبادی ورودی و خروجی یک کشور و کنترل آن از جهات مختلفی قابل بررسی است؛ لکن در این گفتار بنا می باشد با نگاهی موردی در خصوص پیشگیری وضعی از تروریسم به این موضوع نگاه شود. محوریت بحث در این گفتار پیرامون حفاظت از مرزها و کنترل ورود و خروج اتباع بیگانه از منظر قوانین کشور ایران و آمریکا می باشد.

مرزهای هر کشور می تواند به صورت خاکی، هوایی و یا آبی باشد. هر کدام از این مرزها، ضروریات و نحوه محافظت خاص خود را می طلبند. توجه نمودن و کنترل مرزها در نظام حقوقی ایران مورد توجه قرار گرفته است. ماده دهم قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مراقبت و کنترل از مرزهای جمهوری اسلامی را بر عهده ی این نیرو می گذارد. به منظور اجرای این وظیفه قانونی، فرماندهی مرزبانی جمهوری اسلامی ایران در زیرمجموعه نیروهای انتظامی تشکیل گردیده است و به محافظت از مرزهای خاکی و آبی کشور و کنترل میل های مرزبانی و ساماندهی امور مرزنشینان مبادرت می ورزد. ایران در مناطق مرزی خود برای حفاظت و جلوگیری از ورود بیگانگان دست به تدابیر پیشگیرانه مختلفی زده است که می توان به نظارت شدید، کنترل نمودن جابجایی مرزها، ایجاد مقرهای امنیتی نظیر مقرهای نبی اکرم (ص) در امتداد مرزهای شرق و غرب، استقرار تجهیزات و نیروهای امنیتی، ساخت دیوارهای بتنی در قسمتی از مرزهای شرقی، ایجاد موانعی نظیر کانالها و سیم خاردار و... اشاره نمود. (افتخاری و شبستانی، ۱۳۹۰)

مسدود کردن مرز های کشور با استفاده از انواع سیم خاردارها ، حفر کانال و ساخت دیوار امکان پذیر است. در کشور ایران تابحال تلاشی قابل توجه برای مسدود سازی مرز ها انجام نشده است و بارها به بهانه های کمبود بودجه و اعتبارات لازم ، این مهم مورد غفلت واقع شده است. کشور ایران در منطقه مرزی هیرمند و زهک واقع در استان سیستان و بلوچستان، از مانع دیوار استفاده کرده است و یا در منطقه مرزی کشتگان این استان از مانع حفر کانال بهره برده است. آنچه در بسیاری از مناطق مرزی کوهستانی مشاهده می شود آن است که هیچ مانع و سد مطلوبی وجود ندارد تا از ورود غیرمجاز اتباع بیگانه جلوگیری نماید. البته ناگفته نماند که شرایط صعب العبور این مناطق کشور ایران را در احداث این موانع دچار چالش های جدی نموده است. موانع ذکر شده به تنهایی برای حراست از مرز ها کافی نیست و نقش برجک ها و پاسگاه های مرزبانی برای کنترل از مرز ها ، حضور نیروهای امنیتی برای مواقع بحرانی و ناامنی عبور و مرور متجاوزان به قلمرو سرزمینی از جمله اهداف ساخت این برجک ها و پاسگاه ها است که دست به دست موانع فیزیکی اشاره شده می دهند و تلاش می نمایند تا منطقه مرزی از لوٹ وجود اشرا ر و تروریست ها و تجاوز آن ها به خاک کشور مصون بماند. (زلفی و همکاران، ۱۴۰۰)

ایالات متحده آمریکا ، در بخشی از منطقه مرزی خود با کشور مکزیک ، از موانع سیم خاردار و دیوار استفاده کرده است. یکی از اهداف آمریکا از مسدود سازی مرز خود با کشور مکزیک ، جلوگیری از ایجاد ناامنی و ارتکاب اعمال تروریستی به تبع ورود غیرقانونی اتباع این کشور است. (Garcia, 2016) دونالد ترامپ در بسیاری از مصاحبه ها و مناظرات انتخاباتی خود برای تصدی منصب ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۶ ، خواهان ساختن یک دیوار بزرگتر و مستحکمتر در منطقه مرزی با کشور مکزیک گردید . بعد از تصدی منصب ریاست جمهوری توسط وی ، او در تاریخ ۲۵ ژانویه ۲۰۱۷ م. با امضای یک فرمان اجرایی ، گسترش دیوار مرزی را مورد اهتمام و پیگیری قرار داد. (Davis, 2017) طرح موضوع ساخت دیوار مرزی آن هم در مناظرات و کارزار های انتخاباتی توسط یک کاندیدای ریاست جمهوری ، خود دلیل مبرهنی بر اهمیت پاسداری و حراست جدی از مرز های یک کشور برای جلوگیری از ناامنی و تروریست است و این دغدغه به قدری می تواند برای همگان ارزشمند باشد که به ایزاری برای کسب آرای مردم در انتخابات بدل شود.

این امکان وجود دارد که تروریست ها نه به صورت غیرمجاز (اصطلاحاً قاچاقی)، بلکه تحت حمایت کشور دیگری و با گذرنامه و مدارک قانونی بخواهند به کشور هدف حملات خود، پای بگذارند و از این رو کنترل اتباعی که به صورت قانونی وارد خاک کشور می شوند ، دارای اهمیت درخور توجهی است. در کشور ایران ، بررسی گذرنامه ، نظارت و کنترل بر ورود و اقامت اتباع خارجی بر عهده نیروهای انتظامی قرار داده شده است و ماده ۱۱ قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نیز در مقام بیان همین تکلیف می باشد. نظارت بر ورود اتباع خارجی و اقامت آنها در خاک یک کشور هنگامی دشوار می شود که کشورهای همسایه یک کشور مهاجر پذیر ، به سبب شرایط سیاسی و اقتصادی از وضعیت مناسبی برای سکونت اتباعشان برخوردار نباشند و در نتیجه ، خیل عظیمی از مهاجرین در صدد ورود به خاک کشور دیگر بر بیایند. در این وضعیت به تبع حجم زیاد مهاجرین ، موضوع نظارت و کنترل مدارک، ورود و فرآیند اعطای اقامت به آنها دشوار می شود. در کشور آمریکا ، ضمن کنترل گذرنامه با پیشرفته ترین دستگاه های الکترونیکی ، پلیس مرزبانی بر اساس وظیفه قانونی مندرج در بخش های ۱۰۰۸ و ۴۱۵ قانون میهن پرستی ایالات متحده آمریکا، از افرادی که وارد خاک آمریکا می شوند ، انگشت نگاری می نماید تا با تهیه یک بانک اطلاعاتی جامع ، از بروز عملیات های تروریستی ، پیشگیری به عمل آورده شود و در صورت ارتکاب چنین جرایمی توسط اتباع بیگانه، فرد یا افراد مجرم ، مورد شناسایی قرار بگیرند. البته ناگفته نماند که کشور آمریکا در کنترل مبادی ورودی خود در پاره ای از موارد در حق اتباع برخی از کشور ها سخت گیری های غیرمعقولی را در جهت پیشگیری از تروریسم روا داشته است که یکی از آن موارد اتباع کشور جمهوری اسلامی ایران می باشند. کشور ایران در سال ۱۳۸۵ و متعاقب چند مورد مشکل آفرینی

¹ Donald Trump

² USA PATRIOT Act

در اعطای ویزا، تفتیش بدنی، توقیف و برخورد های توهین آمیز با اتباع ایرانی در مبادی ورودی به خاک آمریکا، «قانون لزوم بازرسی و انگشت نگاری از اتباع آمریکایی در مبادی ورودی کشور» را تصویب نمود و به موجب این قانون مقرر نمود که پیرو رفتار های سخت گیرانه ایالات متحده در حق اتباع ایرانی، کشور ایران نیز می تواند در قالب مقابله به مثل، نسبت به اتباع آمریکایی که قصد ورود به خاک کشور ایران را دارند، مانند سیاست های مرزبانی کشور آمریکا رفتار نماید و در صورت ضرورت، مبادرت به بازرسی، تفتیش و یا انگشت نگاری این اتباع نماید. (اسماعیلی، ۱۳۸۹)

گفتار دوم. محافظت از شخصیت ها

تروریست ها دارای انگیزه های سیاسی برای اقدامات جنایتکارانه خود هستند و از این رو گاهی برای نیل به این انگیزه ها، شخصیت های کلیدی سیاسی، امنیتی و یا علمی را هدف قرار می دهند و هرگاه در ترور آنها نافرجام بمانند، برای فشار بر دولت ها و به کرسی نشاندن خواسته ها و رسیدن به اهداف شان، مردمان عادی را نیز قربانی می نمایند. بعد از انقلاب جمهوری اسلامی ایران، تلاش های نیروهای معاند برای براندازی انقلاب در قالب اقدامات تروریستی ظهور پیدا کرد. در سال ۱۳۵۸ هـ.ش، گروهک فرقان دست به ترور شخصیت های کلیدی کشور زد و افرادی نظیر شهید مرتضی مطهری را به شهادت رساند. تلاش های این گروهک همچنان ادامه یافت و برای نیل به اهداف شوم خود از ترور شخصیت های مؤثر انقلاب و مردمان عادی مضایقه نکرد. پس از این اقدامات تروریستی، «سپاه حفاظت انصارالامام» تشکیل شد و تا سال ۱۳۶۸ هـ.ش، همین نهاد مسئول تأمین امنیت شخصیت های نظام از جمله حضرت امام خمینی (ره) بود. مدتی بعد، «سپاه حفاظت ولی امر» برای محافظت از رهبری انقلاب ایجاد و ساختار مجزایی برای آن تعریف شد. با تغییرات ساختاری در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نهادی موسوم به فرماندهی حفاظت سپاه تأسیس شد که دو نهاد «سپاه حفاظت انصارالمهدی» و «سپاه حفاظت هواپیمایی» در زیرمجموعه آن قرار می گیرند. (تابناک، ۱۳۹۹) سپاه حفاظت انصارالمهدی یک نهاد مجزا و با هدف اختصاصی حفاظت از شخصیت ها می باشد. در کنار این نهاد، برای محافظت نمودن از مردمان عادی در مقابل اقدامات تروریستی، نیروهای انتظامی و بسیاری از دستگاه های اطلاعاتی کشور به فعالیت مشغول هستند و یکی از اهداف آنها پیشگیری از وقوع تروریسم در کشور ایران می باشد.

در کشور آمریکا، نهادی موسوم به «سرویس مخفی ایالات متحده آمریکا» وجود دارد که دارای وظایف خطیر امنیتی همچون حفاظت از جان دولتمردان بلند پایه و شخصیت های عالی رتبه خارجی مقیم یا مهمان در ایالات متحده می باشد. سرویس مخفی ایالات متحده آمریکا در تاریخ ۵ ژوئیه سال ۱۸۶۵ م. توسط «آلن پینکرتون»^۱، کارآگاه اسکاتلندی-آمریکایی و افسر اطلاعاتی اهل بریتانیا، تأسیس شد. بعد از تغییرات سال ۲۰۰۲ م. در آمریکا در پی ناهماهنگی میان دستگاه های امنیتی که عامل اصلی وقوع حادثه ۱۱ سپتامبر شناخته می شد و همچنین ادغام ۱۶ سازمان و آژانس امنیتی از جمله سرویس مخفی، سرانجام «وزارت امنیت میهن ایالات متحده آمریکا»^۲ تأسیس گردید. رئیس جمهور و معاون رئیس جمهور به همراه اعضای درجه اول خانواده شان در دایره محافظت سرویس مخفی هستند، همچنین رؤسای جمهور سابق و همسر و فرزندان خردسالشان مورد حفاظت این نهاد برای جلوگیری از هر قسم عملیات تروریستی قرار دارند. حفاظت سرویس مخفی آن چنان سختگیرانه است که رئیس جمهور آمریکا یا معاون او مطابق قانون حق ندارند بهره مندی از این محافظت را رد کنند. نامزدهای اصلی ریاست جمهوری و معاونت ریاست جمهوری نیز تحت حفاظت سرویس مخفی قرار دارند. (Samuels, 2006)

گفتار سوم. محافظت از مکان ها

¹ United States Secret Service

² Allan Pinkerton

³ United States Department of Homeland Security

یکی دیگر از روش های پیشگیری وضعی از تروریسم ، محافظت از مکان ها و تأسیسات حیاتی و مهم یک کشور است. مکان های مهمی نظیر ساختمان های محل استقرار مقامات عالی رتبه کشور ، تأسیسات هسته ای ، محل تجمع پرشمار مردم، نیروگاه های برق ، تصفیه خانه های آب شهری ، فرودگاه ها ، ایستگاه های راه آهن ، اسلحه خانه ها و... می توانند هدف اقدامات تروریستی قرار بگیرند و حفاظت مطلوب و موثر از این مکان ها گام مهمی در پیشگیری وضعی از تروریسم است. ذکر این نکته ضروری است که هر مکان و تأسیسات خاص ، محافظت به خصوص خود را می طلبد. در حفاظت از نیروگاه های اتمی نیازمند سامانه های ضد هوایی ، ایجاد تأسیسات آتش نشانی و پمپ های خنک کننده اضطراری ، تقویت دیوارهای بتنی راکتور ها و نیروگاه برای حفاظت در برابر بمب ها و راکت های متخاصم و ... هستیم ؛ همچنین، در حفاظت از هواپیما ها نیاز به نیروهای زنده هم در آسمان و هم در زمین برای عملیات های خنثی سازی هواپیماربابی و یا بمب گذاری و... می باشد و ایضاً در برقراری امنیت دریایی جهت پیشگیری وضعی از تروریسم علیه کشتی ها و بنادر ، باید خطرات بالقوه مورد شناسایی قرار بگیرد و با ساختن دیوار های حائل ، تحکیم درب های ورودی بندرگاه ها ، نصب دوربین های مداربسته و... ، تدابیر پیشگیرانه وضعی برای حفاظت از مکان ها در برابر تروریسم انجام بشود. (فتحی و فتحی ، ۱۴۰۰)

در کشور ایران ، شمار زیادی از مردم در مکان های مختلف شهری به مناسبت هایی چون راهپیمایی ها و تظاهرات ، مراسم احیای شب های قدر و نیمه شعبان ، هیئت های عزاداری ، رژه نیروهای مسلح و... تجمع پیدا می کنند و این مکان ها می تواند هدف حملات تروریست ها قرار بگیرد. دستگاه های پیشگیری کننده با بهره گیری از حضور مأمورین انتظامی ، نصب زنگ ها و آژیرهای هشدار دهنده ، استفاده از دوربین های مداربسته ، افزایش گشت های محسوس و نامحسوس ، توقیف افراد مشکوک و... می توانند گام موثری در جهت پیشگیری از تروریسم بردارند. بخش عمده ی حفاظت از اماکن مهم در کشور ایران بر عهده دو نهاد امنیتی قرارداد. یکی از آنها سپاه حفاظت انصار المهدی و دیگری نیروی انتظامی می باشد. حفاظت از محیط های داخلی و پیرامونی مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت نظام ، دفتر اول و دوم رئیس جمهور ، حرم امام خمینی (ره) ، جماران ، هواپیما و اماکن حیاتی و حساس دیگر حسب صدور فرمان ، برعهده یگان های تابعه سپاه حفاظت انصارالمهدی می باشد. همچنین ، یگان حفاظت از شخصیت ها و دژبان فراجا عهده دار حفاظت از اجلاس ها و سمینارهای رسمی و دولتی، جایگاه نماز جمعه در دانشگاه تهران، اماکن و مراکز یگان های فراجا و سایر اماکن و تأسیسات برابر با دستورالعمل های ابلاغی و فرامین صادره است. (تابناک، ۱۳۹۹) حفاظت از تأسیسات هسته ای توسط چند سازمان انجام می شود. پس از حادثه تروریستی در سیستم های برقی تأسیسات هسته ای شهید احمدی روشن نظیر در تاریخ ۲۱ فروردین ۱۴۰۰ ه.ش. ، سپاه حفاظت و امنیت هسته ای تشکیل گردید. حفاظت داخلی تأسیسات هسته ای ایران برعهده یگان حفاظت سازمان انرژی اتمی، محافظت بیرونی اماکن هسته ای بر عهده سازمان پدافند غیر عامل کشور و مسئولیت پدافند هوایی این مراکز با نیروی هوافضای سپاه پاسداران می باشد. (ایسنا، ۱۴۰۰)

در کشور آمریکا ، حفاظت از اماکن و تأسیسات به دو شکل عمومی و اختصاصی انجام می شود. در شکل عمومی آن ، بسیاری از نهادهای حکومتی بازوی امنیتی خود را در محافظت از مقام ها و مکان های خود به کار می گیرند. پلیس کنگره آمریکا یکی از مهمترین نیروهای انتظامی در محافظت از مقام ها و اماکن مهم آمریکا است. سرویس مخفی ایالات متحده آمریکا علاوه بر حفاظت از شخصیت هایی که گذشت ، مسئولیت حفاظت فیزیکی از مجموعه کاخ سفید ، وزارت خزانه داری ، محل اقامت معاون رئیس جمهور و کلیه نمایندگی های دیپلماتیک خارجی در ایالت واشنگتن را برعهده دارد. شکل اختصاصی حفاظت از اماکن آن است که چنانچه هرگونه تهدید تروریستی متوجه اماکن حساس و حیاتی کشور آمریکا بشود، موضوع فوراً در دستور کار «آژانس امنیت ملی» ایالات متحده قرار می گیرد. آژانس امنیت ملی، با اقدامات تخصصی همچون شنود الکترونیک ، نظارت

1 National Security Agency

جهانی، گردآوری، و پردازش اطلاعات داخلی و خارجی، در صدد مقابله با هر قسم اقدامات تروریستی برمی آید. (Samuels, 2006) نکته ای که در خصوص اقدامات حفاظتی و پیشگیرانه ایالات متحده وجود دارد آن است که در فرض وجود تهدید حمله تروریستی، مسئولیت اقدامات پیشگیرانه تحت وظیفه یک نهاد امنیتی قرار می گیرد و چندین نهاد به صورت موازی به اقدامات حفاظتی توأمان نمی پردازند.

گفتار چهارم. مبارزه با قاچاق و استفاده عمومی از سلاح

قاچاق یعنی اینکه ورود چیزی به کشور و مورد معامله قرار دادن آن از طرف دولت و به موجب قوانین آن کشور ممنوع و فاقد مجوز قلمداد شده باشد. (دهخدا، ۱۳۷۷) با این تعریف، «قاچاق اسلحه» عبارت است از ورود، جابجایی و مورد معامله قرار گرفتن سلاح به نحو غیرمجاز. ملاک ممنوعیت و عدم جواز ورود و خرید و فروش سلاح و مهمات بسته به قوانین ملی و محلی ممکن است متفاوت باشد و از این رو باید قانون آن کشور را مورد بررسی قرار داد. نقش بکارگیری سلاح و مهمات در ارتکاب اقدامات تروریستی، مهم و غیرقابل انکار است. تروریست ها برای آنکه میزان آسیب و تلفات عملیات های خود را افزایش بدهند، همواره راغب به استفاده از سلاح های کشنده هستند. استفاده از سلاح، منحصر به سلاح گرم نیست و چه بسا یک عامل تروریستی برای ارتکاب یک ترور از سلاح سرد نیز استفاده کند؛^۱ لکن در اکثر عملیات های تروریستی در جهان امروزی، استفاده از انواع سلاح های گرم و انفجاری برای تروریست ها پرطرفدار می باشد. سلاح های گرم به تروریست ها این امکان را می دهد تا میزان موفقیت عملیات تروریستی را افزایش دهند و حتی از راه دور بتوانند به مدیریت صحنه ترور بپردازند و شخصاً وارد میدان نشوند.

در کشور ایران به موجب قانون، استفاده از سلاح صرفاً در اختیار نیروهای مسلح و آن هم با مجوز های قانونی است و عموم مردم به جهت پیشگیری از هرگونه اقدام علیه امنیت و آسایش، مجاز به استفاده از اسلحه نمی باشند. به موجب «قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز» مصوب ۱۳۹۰ هـ.ش.، خرید، حمل، نگهداری، وارد و خارج نمودن، مونتاژ، توزیع و فروش انواع سلاح های گرم و سرد جنگی و شکاری اعم از گلوله زنی و غیرگلوله زنی و مهمات مربوط به آنها جرم انگاری شده و مصداق قاچاق سلاح و مهمات است و برای مرتکبین آنها بسته به سرد و گرم بودن، خودکار و غیرخودکار بودن و سنگین و غیرسنگین بودن سلاح مجازات های مختلفی در نظر گرفته شده است. در مجازات مذکور به موجب این قانون، انگیزه مجرم برای حمل، وارد و خارج نمودن سلاح های جنگی اهمیت ندارد و به صرف اینکه فردی یکی از مصادیق مجرمانه این قانون را مرتکب شود، فارغ از قصد و نیت او، به مجازات محکوم خواهد شد؛ اما به موجب تبصره الحاقی مورخ ۱۳۹۶/۹/۲۹ ماده ۶۱۷ قانون مجازات اسلامی (کتاب تعزیرات) در خصوص سلاح های سرد غیرجنگی و غیرشکاری مانند قمه، شمشیر، قداره و پنجه بوکس، باید گفت که اگر شخصی در حال حمل هریک از این سلاح ها دستگیر شود، برای اینکه بتوان او را به مجازات محکوم کرد، باید اثبات شود که در حمل آنها انگیزه درگیری و ضرب و جرح داشته است. نتیجتاً اگر این انگیزه موجود باشد اما ثابت نشود و یا شخصی بدون انگیزه درگیری و ضرب و جرح بلکه برای استفاده های متعارف این نوع سلاح ها را حمل کند، نمی توان او را مجازات کرد. طبق این قانون اگر شخصی این سلاح ها را با هدف درگیری و ضرب و جرح حمل کند، به ۶ ماه حبس و همچنین شلاق تعزیری محکوم خواهد شد. مواد قانونی و مجازات های مذکور، عزم راسخ قانونگذار را در خصوص مبارزه با قاچاق سلاح برای ما آشکار می سازد و اینکه هرچه در مبارزه با قاچاق و استفاده غیرمجاز از سلاح، عملکرد موفقیت آمیزتری وجود داشته باشد، یکی از ابزار های مؤثر ترور از دست تروریست ها به دورنگهداشته می شود و از وقوع جرایم تروریستی، پیشگیری وضعی به عمل می آید.

^۱ Arms trafficking

^۲ همانند آنچه که در حادثه ۱۶ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش.، در صحن پیامبر اعظم (ص) حرم مطهر رضوی رخ داد و یک عامل تروریستی به وسیله چاقو به سه طلبه حمله ور شد و دست به ترور آنها زد.

آزادی مالکیت، حمل و نقل و استفاده از سلاح در ایالات متحده آمریکا یک سنت قدیمی است و بحث و جدال در خصوص وجود آزادی یا ممنوعیت استفاده از آن از جمله موضوعات چالش برانگیز در محافل حقوقی و قانونگذاری آمریکا از دیرباز بوده است. کشور آمریکا قبل از استقلال خود، بخشی از مستعمرات بریتانیا بود و مقامات بریتانیایی مبادرت به ممنوعیت مالکیت و استفاده از سلاح برای مردم عادی نموده بودند و از جمله مهم ترین حقوقی که بعد از استقلال آمریکا در متمم دوم قانون اساسی این کشور به رسمیت شناخته شد، «حق نگهداری و حمل اسلحه» بود. مردمان آمریکا این حق را در راستای تأمین امنیت خود و مبارزه با خودکامگی احتمالی دولت مردان برای خود محفوظ می انگاشتند. (Ingraham, 2018) همه ساله در ایالات متحده آمریکا، تعداد زیادی اسلحه به فروش می رسد و هر کدام از ایالات های این کشور بسته به نظر و گرایش سیاسی مقامات آن مبادرت به تصمیم گیری های درون ایالتی در خصوص کاهش یا افزایش الزامات قانونی در این خصوص می نماید. به موجب گزارش یک سازمان سوئسی به نام «سازمان مطالعه تسلیحات کوچک»، به ازای هر ۱۰۰ آمریکایی، بالغ بر ۱۲۰٫۵ قبضه اسلحه در این کشور وجود دارد؛ همچنین، در دنیا نزدیک به ۸۵۷ میلیون قبضه سلاح جنگی در اختیار غیرنظامیان است که مردمان ایالات متحده بالغ بر ۳۹۳ میلیون از این سلاح ها (معادل ۴۶ درصد) را در اختیار دارند که باعث شده است پدیده تیراندازی های دسته جمعی در دنیا، یک پدیده مخصوص آمریکایی ها قلمداد شود و از هر ۱۰۰ نفر آمریکایی، سالانه ۴ نفر قربانی حوادث خشونت با اسلحه شوند؛ که این آمار ۱۸ برابر نرخ سایر کشور های توسعه یافته است. (Ingraham, 2018) این ارقام تکان دهنده یک زنگ هشدار جدی برای متولیان امنیت کشور آمریکا است و مشخصاً این فراگیری استفاده از سلاح های سرد و گرم جنگی، نقش بارزی در ارتکاب بسیاری از اقدامات تروریستی ایفا می کند.

جمهوری خواه ها و دموکرات ها دو حزب اصلی در ایالات متحده آمریکا به شمار می روند. جمهوری خواه ها در طول تاریخ آمریکا، موافق و حامی آزادی حمل و بکارگیری سلاح بوده اند اما دموکرات ها از جمله مخالفان سرسخت این رویه می باشند. تلاش های دموکرات ها در سال ۱۹۹۴ م. باعث وضع قانونی گردید که تولید، ساخت و استفاده عموم مردم از سلاح های گرم با ظرفیت خشاب بالا را محدود می نمود اما این قانون در سال ۲۰۰۴ از آنجایی که به عنوان یکی از نخستین قوانین تحدید کننده حق مالکیت و استفاده از سلاح بود، لغو گردید. نقش آفرینی و حمایت های مالی «انجمن ملی سلاح» آمریکا که خط مشی همسان با جمهوری خواه ها دارد، در این رویداد غیرقابل انکار است زیرا قانون مزبور، مانعی بر سر راه درآمد های هنگفت کارخانه های اسلحه سازی از تولید و فروش سلاح در ایالات متحده آمریکا بود. اما نا امنی های حاصله در نتیجه ولنگاری قانون گذاری در زمینه حمل و استفاده از سلاح در آمریکا و ارتکاب جرایم ضد امنیت ملی، خصوصاً تروریست، باعث شد سرانجام بعد از سال ها خلاء قانونی، سرانجام در تاریخ ۲۴ ژوئن ۲۰۲۲ م. (برابر با ۳ تیر ۱۴۰۱ ه.ش.) کنگره آمریکا طرح اعمال محدودیت بر خرید و فروش سلاح را با ۲۳۴ رأی موافق در برابر ۱۹۳ رأی مخالف به تصویب برساند و دامنه این نا امنی ها به قدری فاحش بوده که علیرغم مواضع حزب جمهوری خواه، ۱۴ نماینده این حزب به این طرح رأی موافق دادند و سپس این طرح را با ۶۵ رأی موافق و ۳۳ رأی مخالف در مجلس سنای آمریکا تصویب گردید و با امضای جو بایدن، رئیس جمهور وقت، به قانون تبدیل شد. (Charbonneau, 2023) نکته حائز اهمیت در خصوص قانون اعمال محدودیت بر خرید و فروش سلاح در ایالات متحده آمریکا این است که این قانون یک اقدام جدی و صریح در ۳۰ سال اخیر در زمینه مبارزه با بحران آزادی حمل سلاح و پیشگیری وضعی از کشتارهای دسته جمعی و اقدامات تروریستی است؛ اما آنچه از این قانون فهمیده می شود توجه و همت دولت آمریکا برای صرف هزینه های میلیون دلاری برای افزایش سطح سلامت روانی افراد و برقراری امنیت در اماکن عمومی خصوصاً مدارس می باشد تا با مقابله با عوامل محرک و مشوق، صرفاً از خرید بی ضابطه سلاح توسط نوجوانان

¹ Republican Party

² Democratic Party

³ NRA: National Rifle Association

۱۸ تا ۲۱ ساله پیشگیری به عمل آورده شود و این حق منوط به تست سلامت روانی و اخذ پیشینه جنایی آنها گردد. (Charbonneau, 2023)

گفتار پنجم. مبارزه با تأمین مالی تروریسم

تروریست ها از ابزارها و روش های گوناگون برای تأمین مالی فعالیت های خود استفاده می نمایند. گروه های تروریستی می توانند منابع مالی خود را از فعالیت های غیرقانونی مانند قاچاق سلاح، مواد مخدر یا انسان و یا آدم ربایی برای باج گیری دریافت کنند. البته ذکر این نکته ضروری است که تأمین مالی تروریسم را نباید الزاماً از رهگذر فعالیت های غیرقانونی بدانیم، بلکه این امکان وجود دارد که تأمین مالی تروریسم در قالب روش های قانونی نیز صورت بگیرد. بدون تردید در اختیار داشتن منابع مالی مناسب، می تواند به عنوان یک علت کلیدی و اساسی در حیات و استمرار فعالیت گروه های تروریستی نقش داشته باشد. تروریست ها برای کسب انگیزه در فعالیت های نامشروع خود، تهیه سلاح و مهمات، وسایل حمل و نقل، سکونت در مناطق مختلف، تطمیع و تحریک اشخاص و... نیاز مبرم به منابع مالی دارند. تلاش داعش برای تسلط پیدا کردن بر مناطق نفت خیز کشور عراق و فروش نفت خام و کسب منابع مالی مناسب از این طریق و یا قاچاق سوخت و مواد مخدر توسط بسیاری از گروهک های تروریستی چه در ایران و چه در کشورهای دیگر، مصادیقی از تلاش های غیر قانونی و مستمر این عناصر در جهت تأمین مالی تروریسم می باشد. طبق ماده سوم «کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم»^۱، ارائه یا جمع آوری وجوه به هر وسیله به طور مستقیم یا غیر مستقیم بر خلاف قانون و به طور عمد، به قصد یا با علم به این که به طور کلی یا جزئی صرف اجرای اعمال تروریستی گردد، تأمین مالی تروریسم محسوب می شود. در این راستا تلاش برای خشکاندن منابع مالی تروریست ها از جمله اقدامات موثر در جهت پیشگیری وضعی از تروریسم است.

در کشور ایران، تصویب قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴ هـ.ش. و آیین نامه اجرایی مبارزه با تأمین مالی تروریسم و همچنین قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ هـ.ش. و آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، از مهم ترین قوانین و آئین نامه های موجود راجع به مبارزه با تروریسم و تأمین مالی آن می باشد. کشور ایران در راستای مبارزه با تأمین مالی تروریسم، دارای سه سیاست مهم برای کنترل منابع مالی و ایجاد شفافیت در فعالیت های بانکی است. این سیاست ها به شرح زیر است:

۱. گزارش معاملات مشکوک و غیرعادی: بررسی و نظارت بر سوابق تجاری و ضرورت گزارش دهی در مواردی که فعالیت های شبهه برانگیز و مشکوکی در معاملات و مبادلات اقتصادی رخ می دهد، یکی از زمینه های فعالیت کشور ایران در خصوص پیشگیری از تأمین مالی تروریسم است. ماده ۱۴ قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم، تکلیف شناسایی مشتری، ارسال گزارش عملیات مشکوک و نگهداری سوابق را بر عهده بانک ها و مؤسسات مالی و سایر اشخاص حقوقی گذاشته است. همچنین ماده ۷ «دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی ها»، تمامی صرافی ها را ملزم می نماید تا در صورت مشاهده معامله و عملیات های مشکوکی که دارای شبهه پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم هستند، مراتب را به نحوی که ارباب رجوع از آن مطلع نشود به واحد اطلاعات مالی گزارش نمایند. همچنین به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم، ذیل ماده ۱۴ «دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در شرکت های تجاری و مؤسسات غیرتجاری» و در ماده ۱۸ «دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی توسط حسابرسان» الزام به گزارش دهی معاملات و عملیات مشکوک پیش بینی شده است.

۲. نظارت ویژه به اشخاص سیاسی خارجی در هنگام ارائه خدمات پایه: منظور از خدمات پایه، خدمات بانکی و اعتباری از قبیل افتتاح انواع حساب های بانکی، عملیات اعتبارات اسنادی، اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ، صدور انواع ضمانت نامه های بانکی و ظهرنویسی، اجاره صندوق امانات و صدور انواع کارت دریافت و پرداخت می باشد. (نعمتی، ۱۴۰۰) به موجب

¹ Terrorist Financing Convention

دستورالعمل « نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در مؤسسات اعتباری »، رعایت تدابیر کنترلی و شناسایی هویت مشتریان و مواردی از این قبیل در راستای مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تأمین مالی تروریسم الزامی است. در این دستورالعمل، هرگونه ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی (بلامانع است اما مراتب باید به قید فوریت به بانک مرکزی اعلام شود. ارائه تمامی خدمات پایه به «اشخاص سیاسی خارجی ویژه» ممنوع است. منظور از اشخاص سیاسی خارجی ویژه در دستورالعمل، اشخاص سیاسی خارجی وابسته به گروه های نظامی یا شبه نظامی یا فرقه ای می باشد، مشروط بر آن که دارای یکی از این شرایط باشند: الف. مورد تعقیب اینترپل باشند؛ ب. از نظر مقررات استرداد مجرمین تحت تعقیب باشند؛ پ. از نظر شورای امنیت سازمان ملل مشمول تحریم باشند.

۳. توقیف و جلوگیری از نقل و انتقال وجوه یا اموال مشکوک: در ماده هفتم قانون اصلاح قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷ هـ.ش. به این موضوع اشاره شده است. در این ماده بیان می گردد که اصل بر آن است که توقیف و جلوگیری از نقل و انتقال وجوه یا اموال مشکوک در صلاحیت مقام قضایی است اما چنانچه فوریتی حادث شد و یا دسترسی به مقام قضایی وجود نداشت، نهادی موسوم به «مرکز اطلاعات مالی» می تواند فوراً و برای یک بازه زمانی ۲۴ ساعته مبادرت به توقیف وجوه و اموال مشکوک نماید تا بعد از انقضای این مدت، چنانچه دستور مقام قضایی نیز مؤید این تصمیم اخذ گردید، توقیف پابرجا باقی بماند و الا بعد از ۲۴ ساعت رفع توقیف حاصل شود. مرکز اطلاعات مالی یک مؤسسه دولتی تابع وزارت امور اقتصادی و دارایی است. اینکه یک نهاد دولتی متولی امر توقیف و جلوگیری از نقل و انتقال وجوه و اموال مشکوک که ماهیتاً یک امر قضایی است بشود، بیانگر نزدیک شدن نهادهای قانونی و اجرایی و کمرنگ شدن مرز های اقدامات قضایی و اجرایی برای پیشگیری وضعی از تروریسم است.

در ایالات متحده آمریکا پس از حادثه ۱۱ سپتامبر، دولت با سرعت زیادی در صدد پیشگیری از تروریسم به انواع روش های ممکن برآمد. مهم ترین اقدامات و سیاست های کشور آمریکا در خصوص مبارزه با تأمین مالی تروریسم عبارتند از:

۱. مقابله با پولشویی با هدف تأمین مالی تروریسم: به دنبال حملات ۱۱ سپتامبر، در کشور آمریکا قانونی موسوم به «قانون میهن پرستی» به تصویب رسید و برخی از مقررات آن به دولت اجازه داد تا برای پیشگیری از وقوع تروریسم، بر کار سازمان های مالی نظارت نماید. بعد از تصویب قانون میهن پرستی در ایالات متحده آمریکا، تنش های فراوانی به تبع ایجاد و تقویت قدرت نظارتی دولت بوجود آمد؛ لکن این قسم از نظارت های دولت به خوبی با طرح دغدغه برای مردمان ایالات متحده و تبلیغ در خصوص اهمیت پیشگیری وضعی از تروریسم برای مردم نهادینه گردید و اهمیت بالایی پیدا کرد. (محسنی، ۱۳۹۱) قانون میهن پرستی آمریکا در فصل سوم خود تحت عنوان «قانون جلوگیری از فعالیت های بین المللی پولشویی و تأمین مالی تروریسم»، بخشی از قوانین سابق این کشور که هدف مبارزه با پولشویی و مفاسد مالی داشتند را دستخوش تغییرات عمده ای قرار داد و با وضع مقررات دقیق و جزئی در صدد پیشگیری از تأمین تروریسم برآمد. به موجب این مقررات، خزانه داری ایالات متحده آمریکا، تمامی بانک ها و مؤسسات اعتباری و ارگان های فعال در زمینه های مالی را مکلف می نماید تا ضمن کنترل، حفظ سوابق و گزارش حساب های بانکی با موجودی یا انتقالات و گردش مالی بالا، در هر انتقال ارزی و مشکوک به پولشویی، مبادرت به تهیه گزارش های جامعی در این خصوص کنند و در اختیار دولت آمریکا قرار دهند. (محسنی، ۱۳۹۱)

۲. برنامه ردیابی مالی تروریسم از طریق سوئیفت: «برنامه ردیابی مالی تروریسم» موسوم به «TFTP»، برنامه و نقشه راهی است که بعد از حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، وزارت خزانه داری ایالات متحده برای شناسایی، ردیابی و تعقیب

^۱ اشخاص سیاسی خارجی برابر با دستورالعمل اشاره شده، افرادی هستند که در کشور خود یا به نیابت از کشور خود در کشوری دیگر دارای سمت سیاسی اند یا اینکه سمت سیاسی ندارند اما در یک حزب سیاسی در کشور خود مشغول فعالیت سیاسی هستند و یا در سازمان های بین المللی و بین دولتی دارای سمت رسمی هستند.

^۲ Trivial File Transfer Protocol

گروهک های تروریستی نظیر القاعده و شبکه های مالی آنها آغاز کرده است. همچنین ، وزارت خزانه داری بستری را جهت ردیابی جریان های پول تروریست ها و کمک به تلاش های گسترده تر دولت ایالات متحده برای کشف هسته های تروریستی و نقشه برداری از شبکه های تروریستی در داخل و سراسر جهان راه اندازی کرد. از زمان شروع این برنامه، ایالات متحده توانست هزاران سرخ امنیتی را به سازمان های دولتی خود و سایر دولت ها ارائه کند که در زمینه پیشگیری وضعی یا تحقیق در مورد بسیاری از بارز ترین و خشن ترین حملات تروریستی ، در دهه گذشته بسیار کمک کننده بوده است. وزارت خزانه داری آمریکا، احضاریه هایی را به «انجمن ارتباطات مالی بین بانکی جهانی» موسوم به «SWIFT»^۱ در مورد تروریست های بین المللی مظنون یا شبکه های آنها صادر می نماید. طبق شرایط احضاریه ها، دولت ایالات متحده ممکن است فقط اطلاعات را به عنوان بخشی از تحقیقات خاص تروریسم بررسی کند. در واقع باید گفت که اطلاعات سوئیفت در بسیاری از موارد می تواند حلقه های اطلاعاتی گم شده دولت آمریکا را برای پیشگیری از تروریسم تکمیل نماید. به گزارش و حسب ادعای پایگاه اطلاع رسانی وزارت خزانه داری ایالات متحده در باره حفظ حریم خصوصی مشتریان در برنامه ردیابی تروریسم ، دغدغه هایی وجود داشت که در این زمینه بارها دولت آمریکا و سوئیف بیان کردند اقداماتی که در خصوص ردیابی مالی تروریسم انجام می گیرد، مشمول داده کاوی و نقض حریم خصوصی مردم نیست و صرفاً برای آشنایی از تحلیل های سوئیفت است که برای دولت آمریکا ارسال می گردد و دستگاه های امنیتی این کشور به ریز جزئیات اطلاعات شخصی افراد دسترسی ندارند. (Amicelle, 2013) البته ادعای دولت آمریکا در خصوص عدم نقض حریم خصوصی کاربران ، زیاد صادقانه نیست. مرکز اصلی شبکه سوئیفت در کشور بلژیک می باشد و عملکرد آن نیز وفق قوانین بانکداری آن کشور است و کشورهای آمریکا، هلند، انگلیس و هنگ کنگ به عنوان مراکز پشتیبان اعضاء فعالیت دارند. اقدام ردیابی مالی آمریکا از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ به صورت مخفیانه شکل می گرفت و در تاریخ ۲۳ ژوئن ۲۰۰۶ م. ، مجموعه مقالاتی در نیویورک تایمز، وال استریت ژورنال و لس آنجلس تایمز منتشر شدند که از این اقدام ایالات متحده آمریکا و نقض حریم خصوصی اطلاعات مالی کاربران سوئیفت برای نخستین بار پرده برداشتند . دولت بلژیک اقرار نمود این اقدام او و همکاری این چینی با ایالات متحده به نوعی نقض حریم خصوص اطلاعات مالی کاربران بوده است و تعهد نمود با ایجاد دو پایگاه برای ضبط و ثبت اطلاعات تراکنش ها ، از انجام مجدد چنین اقداماتی جلوگیری به عمل آید. (Zalnierute, 2021)

گفتار ششم. گردآوری اخبار و اطلاعات از داخل و خارج کشور

در پیشگیری وضعی از تروریسم ، داشتن اطلاعات دقیق چه از داخل و چه از خارج کشور در خصوص تهدیدات احتمالی یا قریب الوقوع ، بسیار مهم و ضروری است. یکی از با اهمیت ترین اهداف سازمان های اطلاعاتی و امنیتی کشور ها تلاش برای تأمین امنیت ملی یک کشور در ساختار هرج و مرج گونه حاکم بر نظام بین المللی می باشد. به عبارتی دیگر متولیان امنیت برای پیشگیری از جرایم و رخداد های علیه امنیت ملی یک کشور ، نیازمند اطلاعات دقیقی هستند که بتوانند با طراحی دقیق دست به اتخاذ تصمیماتی مبتنی بر حقایق و واقعیات بزنند نه مبتنی بر حدسیات و احتمالات. (قاضی زاده، ۱۳۹۹) کسب اطلاعات از داخل و خارج کشور می تواند با کاهش ناآگاهی ، کیفیت تصمیم گیری را ارتقاء بخشد و عدم قطعیت را کاهش دهد و چه بسا در مواردی بتواند مخاطرات را جابجا نماید و خطراتی را که ممکن است تهدیدکننده امنیت کشور خودی باشد را به کشورهای رقیب و دشمن تحمیل نماید. (Gill et al, 2009) در کسب اطلاعات داخلی ، نهاد های اطلاعاتی می بایست اطلاعات لازم را از کسانی که به صورت بالقوه می توانند مرتکب اعمال تروریستی گردند جمع آوری نمایند و ایضاً مجرمین امنیتی که توسط قوه قضاییه مجازات شده اند و چه بسا اکنون در صدد اقدام تلافی جویانه باشند (نظیر اشرار ، تروریست های محکومیت یافته و...) را تحت نظر و کنترل قرار بدهند تا محل سکونت، اشتغال و رفت و آمد آنها بررسی شود و چنانچه در تمهید

¹ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

همکاری با تروریست ها و دادن امکانات و تسهیلاتی نظیر محل سکونت ، سلاح و اخبار هستند، امکان دستگیری زود هنگام آن ها میسر باشد. جهت کسب اطلاعات خارجی ، می توان با پهن کردن تورهای اطلاعاتی در مناطق بیرونی کشور ، اطلاعاتی در خصوص محل های استقرار ، رفت و آمد ، آموزش نظامی و اسلحه خانه های تروریست ها به دست آورد و در قالب اقدامات پیش دستانه ، اهداف از پیش شناسایی شده را خنثی نمود. باید توجه داشت چه بسا سرویس های جاسوسی و اطلاعاتی دشمنان ، با گروه های تروریستی همکاری داشته باشند و از این بابت ، ضمن کسب اطلاعات ، موضوع صحت سنجی داده ها نیز برای جلوگیری از قرارگرفتن در دام تله های اطلاعاتی منحرف کننده ، ضروری می باشد.(زلقی و همکاران، ۱۴۰۰)

در کشور ایران ،مسئولیت گردآوری اطلاعات داخلی و خارجی به منظور پیشگیری وضعی از تروریسم ، برعهده ی وزرات اطلاعات می باشد. برابر با ماده ۱۰ قانون تأسیس این وزارتخانه مصوب سال ۱۳۶۲ هـ.ش. ، کشف کردن توطئه ها ، تجسس، براندازی ، خراب کاری ، اغتشاش و هر قسم اقدام علیه تمامیت ارضی و استقلال این کشور از جمله وظایفی است که بر دوش این وزارتخانه نهاده شده است. در کنار وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران ، به موجب ماده ۴ قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹ هـ.ش. ، جمع آوری اخبار و اطلاعات در خصوص مسائل امنیتی و سیاسی کشور و همکاری با سایر دستگاه های امنیتی ،یکی از وظایف نیروی انتظامی نیز می باشد. در کنار دستگاه های اطلاعاتی نیروی انتظامی و وزرات اطلاعات کشور ، شورای امنیت برابر با ضوابط و وظیفه محوله در ماده ۱۰ «قانون راجع به تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور» مکلف است جهت بهره برداری سریع به منظور ترسیم وضع موجود و پیش بینی تحولات آتی و در خصوص پیشگیری و مقابله با رخداد های علیه امنیت ملی علی الخصوص تروریسم ، مبادرت به کسب ، طبقه بندی و تجزیه و تحلیل اطلاعات نماید. نتیجتاً شورای امنیت، نیروی انتظامی و وزارت اطلاعات در عرض هم مسئولیت گردآوری اطلاعات در مورد تهدیدهای امنیتی به جهت پیشگیری وضعی را به صورت قانونی بر عهده دارند. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز برابر با اساسنامه خود ، طبق شرایط و ضوابط خاص مبادرت به فعالیت های اطلاعاتی و خبرگیری های امنیتی می نماید و در این راه هیچ گونه وابستگی دولتی نداشته و به صورت مستقل ، عملکرد خود را انجام می دهد.

برای شناخت هرچه بهتر سازمان های اطلاعاتی مشغول در زمینه پیشگیری از تروریسم در کشور آمریکا ،نخست باید با «قانون اصلاح اطلاعات و پیشگیری از تروریسم»^۱ مصوب ۲۰۰۴ م. آشنا شد. این قانون به بازرسان و فعالان اطلاعاتی ایالات متحده آمریکا این امکان را می دهد تا هنگام بررسی طیف کامل جنایات مرتبط با تروریسم، از جمله: جرایم مربوط به سلاح های شیمیایی، استفاده از سلاح های کشتار جمعی، کشتار آمریکایی ها در خارج از کشور و تامین مالی تروریسم، اطلاعاتی را جمع آوری کنند و در اختیار بالاترین مقام اداره کننده اطلاعات قرار دهند تا دستگاه های امنیتی و نظامی کشور آمریکا در کوتاه ترین زمان بتوانند دست به انتخاب تصمیمات پیشگیرانه در مبارزه با تروریسم بزنند. این قانون متعاقب حملات ۱۱ سپتامبر در آمریکا به تصویب رسید و سعی در بازنگری در عملکرد دستگاه های اطلاعاتی و امنیتی ایالات متحده و جلوگیری از موازی کاری نهاد های امنیتی داشت. ایالات متحده یکی از اصلی ترین علل وقوع حادثه ۱۱ سپتامبر را وجود دستگاه های اطلاعاتی متعدد ، موازی کاری و همپوشانی اقدامات این دستگاه ها و ضعف در گزارش دهی به سلسه مراتب مافوق و تصاحب دستاورد های اطلاعاتی رقبا به نام خود می دانست. تا پیش از تصویب این قانون، ۱۶ دستگاه متولی امنیت اطلاعات در ایالات متحده بودند و بعد از تصویب این قانون همگی تحت نظر یک نهاد واحد و به صورت متحد دارای رسالت مشترکی شدند.«جامعه اطلاعاتی ایالات متحده آمریکا»^۲ نهادی است که از تجمیع ۱۶ سازمان اطلاعاتی و امنیتی تشکیل شده است و ریاست آن برعهده « اداره کننده اطلاعات ملی»^۳ آمریکا می باشد. این مقام برابر با «لایحه اصلاح اطلاعاتی و پیشگیری از تروریسم» مصوب ۲۰۰۴ م. ضمن

¹ Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act

² United States Intelligence Community

³ Director of National Intelligence

ریاست بر جامعه اطلاعاتی آمریکا و نظرات بر عملکرد ۱۶ دستگاه تابعه آن ، وظیفه مشاوره دادن به رئیس جمهور وقت ایالات متحده و شورای امنیت ملی آمریکا را در خصوص مسایل اطلاعاتی و امنیتی برعهده دارد و از جمله نقش های کلیدی در ساختار امنیتی کشور آمریکا می باشد و در مقام مقایسه با ساختار اطلاعاتی کشور ایران به سبب وابستگی دولتی هردو تشکل ، همتای وزیر اطلاعات جمهوری اسلامی ایران است.

جمع آوری تخصصی اطلاعات و اخبار داخلی برای پیشگیری از تروریسم در ایالات متحده آمریکا بر عهده «مرکز ملی مبارزه با تروریسم»^۱ می باشد. این سازمان که از زیر مجموعه های جامعه اطلاعاتی ایالات متحده می باشد ، در سال ۲۰۰۳ م. جهت جمع آوری، ثبت و ضبط و تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از شهروندان آمریکایی، جهت شناسایی تحرکات مشکوک و پیشگیری از تروریسم به وجود آمد. این مرکز بر ارتباطات بین المللی و داخلی برای تهدیدات بالقوه داخلی در زمینه تروریسم نظارت دارد و به جمع آوری اسناد و مدارک برای تعقیب و محاکمه متهمان در دادگاه می پردازد. همچنین ، این نهاد اطلاعات تروریستی را با بالاترین ضریب امنیتی بایگانی می کند و همواره فعالیت های ضدتروریسم خود را بر مبنای فرامین رئیس جمهور ایالات متحده، شورای امنیت ملی و شورای امنیت داخلی ، طراحی و اجرا می نماید. (Priest And William, 2010) «سازمان اطلاعات مرکزی» آمریکا موسوم به «CIA» یک سازمان اطلاعات برون مرزی است که وظیفه جمع آوری ، تجزیه و تحلیل و پردازش اطلاعات برون مرزی ناظر به امنیت آمریکا را تحت نظر جامعه اطلاعاتی ایالات متحده آمریکا برعهده دارد. هر گونه جمع آوری اطلاعات خارجی برای پیشگیری از تروریسم برعهده مرکز ضد تروریسم سازمان سیا می باشد. مرکز ضدتروریسم سیا ، یک مرکز عملیاتی پیشگیری و مبارزه با تروریسم است و از جمله مهم ترین بخش های این سازمان می باشد. بخش عمده ی اطلاعات و اخبار سازمان سیا ، به وسیله ی مأموران مخفی و ناشناس از سرتاسر دنیا جمع آوری می شود. (Pringle, 2023)

گفتار هفتم. تفتیش و بازرسی

نظارت و تحقیق درست در خصوص افراد و وسایل مظنون به ارتکاب جرایم تروریستی در قالب اختیارات راجع به تفتیش و بازرسی آن هم با رعایت حقوق شهروندی ، می تواند گامی مطلوب در جهت پیشگیری وضعی از تروریسم باشد. تروریست ها می توانند از وسایل نقلیه هم برای جابجایی مهمات و سلاح و نیروهایشان استفاده کنند و هم با بمب گذاری نمودن این وسایل ، به عنوان یک ابزار برای حرکت به سمت اهداف پیش بینی شده و انهدام آن ها اقدام نمایند.

در نظام حقوقی کشور ایران ، وسیله نقلیه به مثابه حریم خصوصی انگاشته می شود و تفتیش و بازرسی از آن به کسب مجوز و دستور از جانب مقام قضایی آن هم برابر با ضوابط قانونی نیازمند است ؛ مگر آنکه ضابطین در مواجهه با جرایم مشهود قرار بگیرند. نتیجتاً بازرسی و تفتیش وسیله نقلیه در جرایم غیرمشهود می بایست مسبوق به اخذ مجوز از مقام قضایی و بر مبنای قطعیت باشد و تنها استثنای وارده بر اصل وجود دستور مقام قضایی و قطعیت در تفتیش و بازرسی در بند ب ماده ۱۰ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹ هـ.ش. بیان گردیده است که برابر با آن تفتیش وسیله نقلیه بدون مجوز قضایی و در موارد عدم قطعیت و احتمال در صورتی که موضوع آن محدود به ظن حالت مستی و استفاده از مواد مخدر باشد ، امکان پذیر است و حال آنکه این مورد به سبب لزوم تفسیر مضیق قابل تسری به جرائم تروریستی نیست. مشخصاً چنانچه برابر با اسناد و مدارک کافی در جرایم مختلف ، علی الخصوص اقدامات تروریستی، این ضرورت حادث شود که بازرسی و تفتیش از

¹ National Counterterrorism Center

² Central Intelligence Agency

وسایل نقلیه ، اشیاء افراد ، خانه ها، اماکن تعطیل باید صورت بگیرد ، وفق ماده ۵۵ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ هـ.ش. ، که راجع به کلیه جرایم غیرمشهود است ، می توان با اجازه موردی مقام قضایی مبادرت به تفتیش و بازرسی نمود؛ لکن مسلم است که این اختیار دارای شرایط و تابع ضوابط است و افرادی که به آنها این مجوز داده می شود ، صرفاً باید به تفتیش اشخاص ، وسایل و مکان های مرتبط بپردازند و وفق ماده ۵۶ قانون اشاره شده از بازرسی هر آنچه غیرمرتبط با وظیفه محوله آنها است، اجتناب نمایند؛ درغیراینصورت مطابق با ماده ۶۳ همان قانون ، به سه ماه تا یک سال انقصال از خدمات دولتی محکومیت خواهند یافت. در نتیجه باید گفت که تفتیش و بازرسی در حقوق کیفری ایران دارای قواعد و ضوابط مناسب در جهت حفظ حقوق شهروندی است و ضابطان قضایی و مأموران سازمان های پیشگیری کننده از وقوع جرایم تروریستی با رعایت این ضوابط و شروط قانونی ، می توانند از تفتیش و بازرسی به عنوان یک روش پیشگیری وضعی استفاده نمایند.

در ایالات متحده آمریکا ، مأموران امنیتی بر اساس یک دکترین امنیتی موسوم به «دکترین گستره محافظتی»^۲ اجازه تفتیش و بازرسی را آن هم به صورت گسترده و حتی مبتنی بر ظن و گمان دارا می باشند. بر این اساس ، یک افسر پلیس می تواند بعد از دستگیری یک فرد مجرم ، اتاق های اقامتگاه خصوصی او را حتی بدون نیاز به حکم تفتیش قضایی ، بازرسی نماید و چنانچه ظن قوی داشته باشد که فرد دیگری هم دارای خطر امنیتی است ، او را هم بازداشت نماید. همچنین ، برابر با بخش ۲۱۸ قانون میهن پرستی ایالات متحده آمریکا ، امکان تفتیش و بازرسی از اشیاء و اشخاص در مواردی که خطر تروریستی متوجه ایالات متحده باشد، ولو بدون حکم قضایی امکان پذیر است. اجرای بازرسی های بدون مجوز از اشخاص و اماکن در میان صاحب نظران و حقوق دانان ایالات متحده دارای موافقان و مخالفانی است. موافقان معتقدند که رویه قانونگذار در این قانون و اعطای اختیارات این چنینی به مأموران امنیتی از جمله ابزار های مفیدی است که باعث می شود میان دستگاه های امنیتی نوعی یکپارچگی و انسجام اطلاعاتی به وجود بیاید و به دور از هرگونه پیچیدگی و موانع دست و پاگیر قانونی ، امکان پیشگیری وضعی از تروریسم و سایر جرایم امنیتی وجود داشته باشد. (Fritscher, 2007) در مقابل نیز مخالفین این قسم اختیارات بی ضابطه معتقدند که با تصویب این قانون ، دامنه اختیارات مأموران اطلاعاتی و امنیتی بسیار توسعه پیدا کرده است و هرآینه امکان نقض حقوق شهروندی افراد و حریم خصوصی آنها صرفاً بر مبنای یک گمان بی اساس امکان پذیر است و این یکی از تهدیدات حقوق بشری در جامعه آمریکایی محسوب می شود. (محسنی ، ۱۳۹۱)

گفتار هشتم. تحت نظر قراردادن

در تحت نظر قرار دادن ، فرد یا افرادی که مظنون به ارتکاب قریب الوقوع جرایم تروریستی هستند ، به صورت کامل و همه جانبه مورد نظارت و کنترل قرار می گیرند اما هیچ گونه محدودیت محسوسی برای آن ها ایجاد نمی شود تا چنانچه مجرمیت و شروع به جرم آن ها مسجل گردید ، از وقوع اقدامات تروریستی توسط آن ها ، پیشگیری به عمل آورده شود. برای تحت نظر قراردادن افراد مظنون به ارتکاب جرایم تروریستی ، در قوانین کنونی جمهوری اسلامی ایران ، هیچ مقرره قانونی خاصی وجود ندارد. بعد از صدور قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت سازمان ملل متحد در خصوص جرم انگاری و اعمال مجازات جرایم تروریستی ، در کشور ایران «لایحه مبارزه با تروریسم» تدوین گردید ؛ لکن علی رغم تلاش های شبانه روزی حقوق دانان و کارشناسان حوزه علوم سیاسی برای تدوین این لایحه ، بعد از فراز و فرود های زیاد ، بررسی این لایحه از دستور کار مجلس شورای اسلامی خارج شد. در ماده ۴۳ این لایحه ، سازوکار «تحت نظر قرار گرفتن» برای پیشگیری از وقوع تروریسم ،

^۱ در ماده ۸۷ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ هـ.ش. ، به صورت مجزا و مصرح به بررسی و توقیف مرسولات پستی که دارای خطرات امنیتی احتمالی باشند اشاره شده است. این ماده بیانگر یک نوع تدبیر پیشگیرانه کلی است و صرفاً مختص جرایم تروریستی نمی باشد. این بررسی و توقیف می بایست برابر با دستور مقام قضایی و طبق صراحت قانون توسط دادستان صورت بپذیرد و فقط مرسولات پستی را در برمی گیرد و شامل سایر محموله ها نمی شود.

^۲ Protective Sweep Doctrine

پیش بینی شده بود. مطابق مفاد این لایحه، تحت نظر قراردادان فقط در خصوص آن دسته از مظنونینی قابل اعمال است که عضو گروه یا سازمان تروریستی هستند و این گمان در مورد آنها وجود دارد که در تدارک برنامه ریزی و مقدمه چینی برای یک اقدام تروریستی همی باشند. سازوکار تحت نظر قرار دادن برابر با فرض ماده ۴۳ لایحه موصوف، فقط برای مظنونین جرایم تروریستی قابل اعمال است و شامل گمان بر تحریک، ترغیب، تشویق و یا تأمین مالی برای ارتکاب تروریسم نمی باشد. تحت نظر قرار دادن افراد مظنون برابر با ماده ۲۸ آن لایحه، با وزارت اطلاعات است و این وزارت خانه در یک دوره نهایتاً ۳۰ روزه می تواند از فردی که با قرائن معقول در تدارک اقدامات تروریستی است در وسایل نقلیه، اماکن، محل های عبور و مرور و... به طرز نامحسوس مبادرت به تهیه فیلم، عکس و یا صدا نماید تا در صورت یقین به تمهید عملیات تروریستی توسط او، پیشگیری وضعی به عمل بیاید.

در ایالات متحده آمریکا، سیاست تحت نظارت قرار دادن برای پیشگیری وضعی تروریسم وجود دارد. یکی از بحث برانگیز ترین بخش های قانون میهن پرستی آمریکا، بحث قواعد راجع به نظارت فدرال است. هدف از این مقررات، ردیابی و رهگیری هرچه دقیق تر اقدامات تروریستی می باشد. مطابق با بخش ۲۱۵ قانون میهن پرستی، کلیه سوابق امور مالی، کتابخانه ای، مسافرت ها، سوابق پزشکی و درمانی، داروخانه ای، کلیساها، کنیسه ها و مساجد و سایر مراکز و تجمعات عبادی و مذهبی در قلمرو کشور آمریکا، بدون نیاز به اطلاع و کسب رضایت از افراد، در راستای پیشگیری از تروریسم، مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرد. ابعاد این اختیار بسیار وسیع است و بر خلاف لایحه مبارزه با جرائم تروریستی در ایران که صرفاً ناظر به افراد مظنون به ارتکاب ترور است، در ایالات متحده حتی لازم نیست فرد یا مؤسسه تحت نظارت قرار گرفته، مظنون به فعالیت های تروریستی باشد بلکه کافی است این اقدام دارای وجاهت و اهمیت پیشگیری و مبارزه با تروریسم قلمداد گردد و از این جهت بدون هرگونه ظنی می توان در بُعد وسیع، افراد را تحت نظر قرار داد و نهاد نظارت کننده نیز مکلف به انتشار جزئیات زمانی و کیفیت نظارت، نمی باشد. (Kranish, 2009) تفاوت دیگر در خصوص تحت نظارت قرار دادن در قوانین ایران و آمریکا آن است که در صورت تصویب لایحه موصوف در ایران، صرفاً به تحت نظارت قرار دادن افراد یعنی اشخاص حقیقی اشاره شده است حال آنکه در قانون آمریکا، اشخاصی که تحت نظارت قرار می گیرند، اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی می باشند.

گفتار نهم. ایجاد محدودیت و تعطیلی

هنگامی که پیشگیری وضعی از تروریسم با محافظت کردن و نظارت ممکن نباشد، سازوکار ایجاد محدودیت و تعطیلی قابل استفاده است. ایجاد محدودیت و تعطیلی هم ناظر بر فضاهای فیزیکی و حقیقی و هم ناظر بر فضاهای مجازی می باشد. ممنوعیت تردد افراد غیرنظامی در مسیرهایی که برجک های مرزبانی را به همدیگر وصل می کند یا عدم دسترسی و تعطیلی برخی از معابر و راه های ارتباطی شهری که منتهی به محل اقامت شخصیت های برجسته و عالی رتبه یک حکومت است، می تواند از جمله مصادیق ایجاد محدودیت و تعطیلی باشد. این سیاست به منزله آخرین روش پیشگیری وضعی می باشد؛ زیرا، ماهیت این قبیل اقدامات تنبیه محور و محدود کننده بخشی از آزادی های جامعه است و اگر بنا باشد بدون امکان سنجی در خصوص استفاده از سایر راه های پیشگیری از تروریسم، نهادهای پیشگیری کننده ابتدائاً متوسل به این سیاست بشوند، علاوه بر محروم نمودن بسیاری از افراد سالم و غیرمجرم جامعه از حقوق مدنی شان، به تروریست ها در خصوص نقاط ضعف نظارتی و محافظتی خود نیز اطلاع می دهند.

در قوانین کشور ایران، امکان تعطیل نمودن اماکن و مراکز تجاری، خدماتی و... به منظور پیشگیری از وقوع جرم در مرحله قبل ارتکاب عمل مجرمانه وجود دارد. در ماده ۱۱۴ قانون آئین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ ه.ش. بیان گردیده که

^۱ منظور از سوابق کتابخانه ای، کلیه اخبار و آگاهی های راجع به خریدن، اجاره نمودن یا به امانت گرفتن کتب، نشریات و محصولات سمعی و بصری، از مراجع و سازمان های مربوطه در این حوزه می باشد.

در صورت وجود قرائن معقول و ادله اثبات کننده دائر بر این که ادامه فعالیت مراکز و اماکن تجاری، کشاورزی، کارگاهی، کارخانه ای، شرکتی و تعاونی می تواند منجر به بروز جرایمی باشد که ضمن اخلال سلامت جامعه، برای امنیت و نظم عمومی نیز خطر آفرین است، بازپرس دادسرا ضمن مطلع نمودن دادستان، مبادرت به تعطیلی آن مرکز می نماید تا از ارتکاب جرم پیشگیری به عمل آید. این ماده صرفاً اختصاص به پیشگیری از جرایم تروریستی ندارد اما با توجه به عبارت «مخل امنیت جامعه» می توان از این ماده برای تعطیلی مراکز موصوف در جهت پیشگیری از ارتکاب جرایم تروریستی نیز بهره برد. در ایران با توجه به اختیارات قانونی، سیاست ایجاد محدودیت و تعطیلی هم در فضای حقیقی و هم در فضای مجازی انجام شده است. نمونه بارز این نوع اقدام محدودکننده در فضای مجازی، اصدار دستور قضایی مبنی بر مسدودسازی پیامرسان «تلگرام» از سوی دادستانی تهران در سال ۱۳۹۷ است. (پناهنده شهرکی، ۱۴۰۰) این تصمیم یک محدودیت عام برای استفاده از ابزارهای ارتباط الکترونیکی به منظور پیشگیری از هدایت، هماهنگی و برنامه ریزی اقدامات تروریستی بود. این عمل به نوعی ایجاد محدودیت و تعطیلی دسترسی عام و فراگیر به یک محیط مجازی است که مشخصاً با هدف پیشگیری وضعی از تروریسم متعاقب حملات تروریستی به مجلس شورای اسلامی و حرم امام خمینی (ره) در خردادماه ۱۳۹۶، اتخاذ گردیده است.

کشور آمریکا در زمره پیشگامان در عرصه ساخت، توسعه و استفاده از تجهیزات اینترنتی و فضای مجازی می باشد. متعاقب واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، دولت آمریکا با هدف پیشگیری از تروریسم، مقررات محکم و متعددی را وضع نمود تا مبادرت به ایجاد محدودیت و مسدودیت برخی از بسترهای فعالیت مجازی نماید. گاهی اوقات این محدودیت ها و محرومیت ها به قدری پارا فراتر از حد می گذاشت که حامیان حریم شخصی و آزادی های مدنی اعتراضات گسترده ای را علیه سیاست های دولت جورج واکر بوش ترتیب دادند. قانون میهن پرستی آمریکا، اختیارات گسترده ای را به پلیس فدرال در خصوص ایجاد محدودیت بر بسترهای مجازی اعطا کرد. بعضی از ایالات های آمریکا نظیر پنسیلوانیا، دست به تصویب قوانین درون ایالتی با محوریت فیلترینگ زدند که یکی از بارزترین اهدافی که از این اقدامات دنبال می شد، پیشگیری وضعی از تروریسم بود. نکته مهم آن است که فیلترینگ اینترنتی در کشور آمریکا، صرفاً در دست مقام قضایی است و اعطای چنین اختیاری به این مقام به سبب وجود استقلال نظام قضایی کشور آمریکا از سیاست های قوای مقننه و مجریه بوده است و اینکه اعمال فیلترینگ توسط قضات دادگاه های فدرال، این اطمینان را به مردم می دهد که در اجرای سیاست های محدودکننده، هیچ گونه اعمال نظر و سلیقه های حزبی، گروهی، جناحی و مقطعی وجود ندارد. (رستمعلی زاده و حاجی ملامیرزایی، ۱۳۹۹) شاهد مصداق ما آن است که بعد از انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده در سال ۲۰۲۰ م، دونالد ترامپ با انتشار اخبار نادرست در خصوص نتیجه آراء و با دامن زدن به ناآرامی ها در صدد فراخواندن هوادارانش برای یک راهپیمایی اعتراضی بود. اقدام ترامپ باعث ایجاد دسته های معترضی شد که به کاخ کنگره آمریکا حمله نمودند. در نتیجه این حملات و درگیری پلیس با نیروهای معترض، ۴ نفر کشته و شمار زیادی زخمی و مجروح شدند. در جریان این اعتراضات، مقاصد تروریستی هم دنبال می شد و ۳ بمب دست ساز از معترضان کشف گردید. (Shallwani, 2021) افراد زیادی این اعتراضات پایتخت آمریکا را با عنوان شورش، فتنه و تروریسم داخلی توصیف کردند و خواهان اعمال نظارت بر روی فرد ترامپ و ایجاد فیلترینگ حساب های فعال او در شبکه های اجتماعی شدند. (Corn, 2021) نهایتاً به موجب حکمی از جانب دادگاه فدرال، حساب رسمی توئیتر دونالد ترامپ با بیش از ۸۰ میلیون دنبال کننده در تاریخ ۸ ژانویه ۲۰۲۱ م، به دلیل تشویش و ترغیب به خشونت زیاد و ارتکاب جرایم تروریستی، به صورت دائمی مسدود گردید. (Fung, 2021) این مورد یکی از مصادیق اعمال محدودیت در فضای مجازی در ایالات متحده آمریکا بود که در مقام بررسی تطبیقی با فیلترینگ پیامرسان «تلگرام» در ایران بیان گردید. تفاوت موجود در سیاست های تعطیل کننده و محدودیت آفرین در خصوص پیشگیری وضعی از تروریسم میان کشور ایران و آمریکا در زمینه فضای مجازی آن است که در

¹ George Walker Bush

آمریکا، صرفاً دسترسی فرد تحریک کننده به اقدامات تروریستی محدود گردید ولی در کشور ایران برای پیشگیری وضعی از تروریسم به دنبال ایجاد محدودیت در پیامرسان تلگرام، دسترسی عموم مردم محدود گردیده است.

بحث و نتیجه گیری

تروریسم عبارت است از ارتکاب اعمال خشونت آمیز به قصد ایجاد ترس و وحشت در بین افراد یا گروه های معین یا عموم مردم که غالباً با انگیزه های سیاسی و به طور سازمان یافته و تشکیلاتی انجام می گیرد. جرایم تروریستی روز به روز پیچیده تر، تشکیلاتی تر و فراملی تر می شوند و طبعاً مسئله پیشگیری از وقوع این قبیل جرایم، اهمیت بالایی پیدا می کند. پیشگیری وضعی در تلاش است تا وضعیت های ما قبل جرم را تغییر و هزینه ی ارتکاب جرایم را افزایش و منفعت انجام بزه را کاهش بدهد. در این پژوهش تلاش شد تا در نه گفتار به کلیدی ترین رویکرد های پیشگیری وضعی از وقوع جرایم تروریستی در حقوق ایران و آمریکا اشاره شود. محافظت از مرزها، محافظت از شخصیت ها، مراقبت از مکان ها، مبارزه با قاچاق اسلحه، مبارزه با تأمین مالی تروریسم، گردآوری اطلاعات داخلی و خارجی، تفتیش، تحت نظر قراردادن و ایجاد محدودیت از جمله تدابیر مهم در زمینه پیشگیری وضعی از تروریسم بود.

همانگونه که مطرح گردید، برخی از سیاست های پیشگیرانه در قوانین آمریکا، در حقوق موضوعه ایران مسبوق به سابقه نیست و از این رو ضروری می باشد تا مقنن ایران با درک درست از مفهوم جرایم تروریستی، ضمن تصویب قوانین صحیح و کارآمد در راستای جرم انگاری و اعمال مجازات دقیق این قبیل جرایم، گام مثبتی در خصوص تبیین سیاست جنایی کشور ایران در زمینه پیشگیری و مقابله با تروریسم بردارد. همچنین، پیشنهاد می شود، تعامل جدی میان دولت و مجلس جهت تأمین بودجه کافی برای محافظت هرچه بهتر از مبادی ورودی و خروجی کشور شکل بگیرد. تلاش برای مطرح شدن مجدد و تصویب لایحه مبارزه با تروریسم در مجلس شورای اسلامی ایران، از جمله دیگر پیشنهاد ها می باشد. برخی از سیاست های محدودکننده در حقوق ایران، نیاز به روزآمد شدن دارد. به عنوان نمونه در بحث فیلترینگ فضای مجازی و علی الخصوص پیامرسان های مختلف، ضروری است به جای ایجاد محدودیت فراگیر در استفاده از این بسترها و تحمیل هزینه های غیرضرور به عموم مردم برای استفاده از این فضاها، سایر تدابیر ناظر به پیشگیری وضعی از تروریسم که دارای اولویت بیشتری می باشند، با اهتمام هرچه بیشتر مورد پیگیری واقع شوند. در آخر، پیشنهاد می شود تا دستگاه های اطلاعاتی کشور حداقل در زمینه پیشگیری و مبارزه با تروریسم، به صورت متمرکز مبادرت به فعالیت نمایند؛ زیرا یکی از مهم ترین درس عبرت ها در واقعه ترویستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ م. برای دستگاه های امنیتی و اطلاعاتی آمریکا، ضرورت وحدت در میان آژانس ها و سازمان های امنیتی بود تا با ایجاد تمرکز و تقویت داده ها و سرنخ ها، از بروز هر گونه موازی کاری و یا تقابل در اجرای سیاست های اطلاعاتی، توسط سرویس های امنیتی متعدد گرفته شود و کلیه آژانس های امنیتی، تحت نظر یک مرجع مافوق، همکاری متمرکزی را برای پیشگیری از وقوع جرایم تروریستی داشته باشند.

منابع

- اردبیلی، محمدعلی، مفهوم تروریسم، همایش تروریسم و دفاع مشروع از منظر اسلام و حقوق بین الملل در دانشگاه علوم قضایی، دی ماه ۱۳۸۰.
- اسماعیلی، مهدی، صلاحیت رسیدگی به جرایم تروریستی در قوانین ایران، فصلنامه مجله حقوقی دادگستری، دوره هشتم، شماره نود و چهارم، تابستان ۱۳۹۵، ۷۰-۴۹.
- افتخاری، اصغر و شبستانی، علی، راهبرد جمهوری اسلامی ایران در مقابله با تروریسم، فصلنامه آفاق امنیت، دوره چهارم، شماره دوازدهم، آذر ماه ۱۳۹۰، ۳۵-۵.

اکبری، لیلیا، ۱۳۸۰، بررسی شیوه‌های پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان در قواعد و اسناد بین‌المللی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی، تهران، دانشکده حقوق دانشگاه تهران.

بیات، بهرام و شرافتی پور، جعفر و عبدی، نرگس، ۱۳۸۷، پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور، چاپ اول، تهران، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، معاونت اجتماعی، اداره کل مطالعات اجتماعی.

پناهنده شهرکی، جمشید، فیلترینگ تلگرام و تعارض آن باقوانین، هشتمین کنفرانس بین المللی مطالعات حقوقی و قضایی، آبان، ۱۴۰۰.

خبرگزاری تابناک، (۱۳۹۹)، حفاظت از شخصیت‌های مهم نظام با چه نهادی است؟، کد خبر ۱۰۱۸۹۲۳، <https://www.tabnak.ir/>،
خبرگزاری ایسنا، (۱۴۰۰)، سپاه حفاظت و امنیت هسته ای به ساختار سپاه اضافه شد، کد خبر ۱۰۱۴۰۰۱۲۲۴۱۹۳۴۸، <https://www.isna.ir/>،
دهخدا، علی‌اکبر، ۱۳۷۷، لغت‌نامه دهخدا، جلد نهم، چاپ دوم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

رستمعلی زاده، سعید و حاجی ملامیرزایی، حامد، نظام حقوقی حاکم بر فیلترینگ اینترنت در ایالات متحده آمریکا، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی، دوره پنجاهم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۹، ۱۶۸۱-۱۶۶۳.

زلقی، علی و انگالی، محمد و کریمی خنجری، فرزاد، ۱۴۰۰، تحلیل حقوق - جرم شناختی تروریسم، چاپ اول، تهران، نشر پژواک عدالت،
علیزاده، حسین، ۱۳۷۷، فرهنگ خاص علوم سیاسی، چاپ اول، تهران، انتشارات روزنه.

فتحی، فرحناز و فتحی، طاها، ۱۴۰۰، پیشگیری وضعی از تروریسم، چاپ اول، تهران، نشر قانون یار.

قاضی زاده، علیرضا، ۱۳۹۹، مبانی امنیت ملی، چاپ اول، تهران، انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.

کریمی پاشاکی، سجاد و احمدی دهکاء، فریبرز، ۱۳۹۱، جغرافیای ترور، تهدیدهای تروریسم در جهان معاصر، چاپ اول، رشت، نشر بازرگان.
محسنی، فرید، تحولات کیفری در قانون میهن پرستی آمریکا، فصلنامه دیدگاه های حقوق قضایی، دوره هفدهم، شماره شصت، بهمن ماه ۱۳۹۱، ۱۷۹-۲۱۲.

معین، محمد، ۱۳۷۷، فرهنگ فارسی، جلد اول، چاپ دوازدهم، تهران، موسسه انتشارات امیر کبیر.

میرخلیلی، سید محمود، پیشگیری وضعی از نگاه آموزه‌های اسلام، فصلنامه فقه و حقوق، دوره اول، شماره اول، تابستان ۱۳۸۳، ۷۶-۵۹.
ناجی راد، محمد علی، ۱۳۸۷، جهانی شدن تروریسم، چاپ اول، تهران، نشر دفتر مطالعات ساسی و بین المللی.

نعمتی، لیلیا، ۱۴۰۰، مهارت‌تروریسم با تاکید بر تدابیر پیش‌دستانه، چاپ اول، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

هاشمی، سیدحسین، ۱۳۹۰، تروریسم از منظر حقوق اسلام و اسناد بین المللی، چاپ اول، قم، نشر پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

Amicelle, Anthony. (2013). **The EU's Paradoxical Efforts at Tracking the Financing of Terrorism: From criticism to imitation of dataveillance**, CEPS Paper in Liberty and Security in Europe. No. 56 . August 2013.

Charbonneau, Amanda. (2023). **Gun Buyback Programs in the United States. Gun Policy in America**. January 10, 2023. in: <https://www.rand.org/>. Retrieved December 1, 2023.

Christopher, Ingraham. (2018). **There are more guns than people in the United States, according to a new study of global firearm ownership**. THE Washington post. June 19, 2018. in: <https://www.washingtonpost.com/>, Retrieved December 10, 2023.

Corn, David. (2021). **"Donald Trump is now a terrorist leader"**. January 6, 2021. In: <https://www.motherjones.com/>. Retrieved December 1, 2023.

Davis, Julie Hirschfeld. (2017). **Trump Orders Mexican Border Wall to Be Built and Is Expected to Block Syrian Refugees**. The New York Times. January 25 ,2017. in: <https://www.nytimes.com/>. Retrieved December 12, 2023.

Fritscher, Lisa. (2007). **USA Patriot Act: Pros and Cons**, in: <http://www.Lifescript.com/>. Retrieved December 1, 2023.

Fung , brian. (2021). **Twitter bans President Trump permanently**. CNN, January 9, 2021, in: <https://edition.cnn.com/>. Retrieved December 1, 2023.

- Garcia, Michael John. (2016). **Barriers Along the U.S. Borders: Key Authorities and Requirements**. Washington, DC: Congressional Research Service. November 18, 2016. Retrieved December 10, 2023.
- Gill, Peter; Marrin, Stephen; Phythian, Mark. (2009). **Intelligence Theory: Key Questions and Debates**. London: Routledge.
- Ism, **Oxford English Dictionary online**. (2014). Oxford University Press. Oxford.
- Kranish, Nancy. (2009). **The Impact of the USA Patriot Act: An Update**. New York University School of Law. in: <https://www.libraries.rutgers.edu//.1-24>.
- Perera, Rohan. (2008). **INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE SUPPRESSION OF ACTS OF NUCLEAR TERRORISM**, United Nations Audiovisual Library of International Law, in: <https://legal.un.org//>. Retrieved December 10, 2023.
- Priest, Dana ; William M. Arkin. (2010). **A hidden world growing beyond control**. The Washington Post. 2010 . July 19. In: <https://www.washingtonpost.com//>, Retrieved December 10, 2023.
- Pringle, Robert W. (2023). **Central Intelligence Agency United States government**. Encyclopedia Britannica, December 11, 2023.
- Samuels, Richard J. (2006). **Encyclopedia of United States National Security**, Volume 1, Sage Publications. 2006.
- Shallwani, Pervaiz. (2021). **"At least two real explosive devices in DC rendered safe by law enforcement"**. CNN, January 6, 2021, in: <https://edition.cnn.com//>. Retrieved December 1, 2023.
- Zalnieriute, Monika. (2021). **Data Transfers after Schrems II: The EU-US Disagreements over Data Privacy and National Security**. Vanderbilt Journal of Transnational Law, Vol. 55. No. 1. 1- 48.